

Ohledně ověřování podpisů notářů ve smlouvách těch zmínka se nečiní a následkem toho jest třeba pro styk s Královstvím Italským ověřeni podpisu notářova cestou diplomatickou.

P o l s k o.

S Republikou Polskou uzavřena smlouva státní ze dne 6. března 1925 vyhlášena pod č. 5 z r. 1926 sb. zák. a nař., dle níž není třeba ověřiti podpisy notářů na směnečních protestech (čl. 25.). Za tyto listiny vystavené notářem nutno ověřiti předsedou sborového soudu I. stolice, v jehož obvodu má své úřední sídlo notář.

To platí dle čl. 27. i o ověřených listinách soukromých.

Vykonatelnost notářských spisů navzájem příznána nebyla.

R u m u n s k o.

Dle smlouvy uzavřené dne 7. května 1926 a vyhlášené v r. 1926 pod č. 171 sb. z. a nař., musí býti listiny vyhotovené neb ověřené veřejnými notáři ověřeny soudně (čl. 37.).

Mezi exekučními tituly uvedenými v čl. 44. notářské spisy uvedeny nejsou a nejsou proto vykonatelné.

B u l h a r s k o.

Dle smlouvy státní, uzavřené dne 15. května 1926 s Královstvím Bulharským a vyhlášené ve sb. zák. a nař. pod č. 58 z r. 1927 čl. 15., musí býti listiny vyhotovené nebo ověřené veřejným notářem ověřeny býti soudně.

Mezi exekučními tituly uvedenými v čl. 22. této smlouvy nejsou obsaženy notářské listiny, následkem tohoto nejsou notářské spisy v mezistátním styku s Bulharskem vykonatelné.

A n g l i e.

Státní úmluva uzavřená se Spojeným královstvím Velké Británie a Irska dne 11. listopadu 1924, jež vyhlášena ve sb. zák. a nař. pod č. 70 z roku 1926 a jejíž působnost dle vyhlášky ministerstva zahraničních věcí a spravedlnosti ze dne 30. června 1926 č. 123 sb. zák. a nař. byla rozšířena i na území Severního Irska, neobsahuje žádného ustanovení ohledně ověřování notářských listin neb ověřování jejich podpisů a také ničeho ohledně vykonatelnosti jejich, takže listiny notářem vyhotovené neb ověřené mají býti cestou diplomatickou ověřeny.

Také nejsou notářské listiny v Anglii vykonatelné.

Státní úmluva shora dotčená zmiňuje se pouze o tom, že doručování listin může se dítí advokátem (solicitem) nebo notářem druhého státu, který bude k tomu ustanoven soudy (úřady) státu dožadujícího, nebo stranou, k jejíž žádosti byl spis vydán.

Způsob doručování listinu advokátem týká se patrně pouze Velké Británie a Severního Irska, kdežto u nás advokát není doručovacím orgánem, pokud se týká pak notářů, stanoví české znění smlouvy, že se to má dítí notářem, který bude k tomu ustanoven soudy neb stranami, kdežto anglický originál obsahuje ustanovení »notary appointend by the courts or authorities or by the party«, tedy notářem ustanoveným soudy, úřady neb stranami.

Jest tudíž rozpor v obou textech.

S jinými státy úmluvy státní ve věcech občanských uzavřeny dosud nebyly.

Ze všeho, co řečeno, plyne následující:

Podpis notářův není třeba ověřovati na listinách, jichž se má užití v Rakousku.

Polsko vyžaduje ověřeni podpisů notářů předsedou sborového soudu I. stolice vyjma směnečních protestů, na nichž nemusí býti podpis ověřen.

Německo vyžaduje vyjímaje směnečních protestů ověřeni podpisu notářova soudem, stačí ověřeni soudem okresním, totéž platí pro listiny, jichž jest použití v Jugoslavii, Polsku, Rumunsku a Bulharsku.

V jiných státech jest třeba ověřeni cestou diplomatickou.

Vykonatelnými jsou spisy notářů československých pouze v Rakousku, a to jen listiny vyhotovené do 28. října 1918, jinak vykonatelnost jejich příznána nikde není.

Mnohem lépe jsou v tom ohledu postaveni notáři rakouští.

Notářské spisy rakouských notářů jsou vykonatelné v Uhrách dle min. nař. ze dne 26. října 1914 č. 299 ř. z. a prováděcího nař. ze dne 29. prosince 1914 č. 365.

Podobně jsou vykonatelné spisy ty v Jugoslavii s ohledem na min. nař. ze dne 13. prosince 1907 č. 285 ř. z. ovšem jen v území zemské vlády slovinské v Lublani, dle výkonného poukazu rak. státního úřadu pro spravedlnost ze dne 14. dubna 1919 č. 238.

Podobně v Československu, dále v Itálii dle státní úmluvy ze dne 20. června 1924 byly opatřeny doložkou vykonatelnou.

Zvláště jest, že ministerstvo zahraničí přistoupilo ve státních úmluvách na požadavek, aby podpisy notářů byly ověřeny soudem. Poněvadž ověřeni soudní u nás dějí se soudní kanceláři, tedy soudním kancelistou, oficiálem, dochází k anomálii, že podpis notářův, jenž vykazuje vysokoškolské vzdělání a požívá všeobecné důvěry všeho obecnstva má býti ověřován osobou, která namnoze nemá ani středoškolské, nýbrž pouze obecněškolské vzdělání. — Jak jinak bylo by dopadlo vše, kdyby ministerstvo zahraničí bylo přibrálo aspoň k poradě příslušníky našeho stavu.

Dr. Karel Motlík:

Darování mezi manžely.

Dle zákona z 25. VII. 1871 č. 76 ř. z. podmíněna jest platnost určitých v § 1 vyjmenovaných právních jednání *inter vivos* zřízením spisu notářského.

Speciálně manželův týkají se odstavce:

a) Smlouvy o majetku, uzavírané vzhledem k manželskému spojení (*Ehepacte* — *pacta nuptialia*) citov. z § 1217 o. z.,

b) mezi manžely uzavřené smlouvy tržové, směnné, o rentě, o zápůjčce a uznání dluhu jedním manželem druhému,

c) potvrzení o příjmu věna.

Definice ad a) převzata jest z § 1217 o. z., který vysvětluje, co jest rozuměti slovem »*Ehepacte*« a dále vypočítává, jaká právní jednání pod pojem ten h l a v n ě spadají, při čemž v následujících §§ se tato jednání definují.

V §§ 1246 a 1247 o. z. nacházíme ustanovení o darování mezi manžely. § 1246 stanoví, že platnost neb neplatnost darování mezi manžely posuzuje se dle ustanovení platných o darování vůbec.

Byla to tedy otázka: Jest podmínkou platnosti takové darovací smlouvy spis notářský či není?

Pro darování bez současného odevzdání nesporně. Ale pro takové, kde není vyloučena možnost, že by se odevzdání mohlo státi (protože nemůžeme říci, »kde se stalo«), této samozřejmosti není a sice:

1. vzhledem ku znění § 1246 o. z. a

2. z této úvahy: vezmeme-li jako »smlouvy svatební« onu shora uvedenou autentickou definici, již podává § 1217 o. z., vidíme, že společným znakem těchto jednání jest, že dějí se vzhledem k manželskému spojení (budoucímu, nynějšímu nebo minulému). Zákon z r. 1871 připouští však v odst. b) a c) § 1 výslovně právní jednání mezi manžely — jež se patrně liší od oněch pojmutých pod výraz svatebních smluv — tedy kromě smluv mezi manžely »vzhledem k manželství« mohou býti též smlouvy z ohledu jiných. A darování může se státi zajisté, jak »vzhledem k manželskému spojení«, tak i z některého z těch mnoha jiných ohledů a vztahů, jež působí darování i osobám třetím.

(Zajímavý jest na příklad, že i zřízení renty manželce může býti dvojího druhu — jednak jako vdovský plat, jednak i jiné, takové, jež uvedeno výslovně v odst. b) § 1 zák. z r. 1871.)

Stubenrauch ovšem zařazuje darování mezi manžely pod pojem svatebních smluv — obírá se však přitom hlavně úvahou o odvolatelnosti darování sub conditione uskutečnění sňatku učiněného. Fakt samotný, že dotyčná ustanovení §§ 1246 a 1247 o. z. obsažena jsou v hlavě 28. obč. zákoníka (smlouvy svatební) nemusí býti nijak významný. Naopak znění § 1246 o. z. právě v této souvislosti mohlo by míti spíše význam upozornění, že darování mezi manžely činí výjimku a má býti posuzováno pouze dle obecných předpisů, platných pro darování.

Zajímavý jest per analogiam výklad min. sprav. z 28. V. 1874 č. 6789 o tom, zda vzájemná pořízení manželů mají býti psána pouze ve formě spisu notářského či nikoliv na místě, kde praví: »... vysvětluje-li se tak, že hlava, v níž jest § 1248 obsažen nese nápis: »Von der Ehepacten« — jest především upozorniti, že kromě vzájemných testamentů jsou obsažena ve hlavě té také jiná právní jednání, jež nepochybně nelze považovati za »Ehepacty« . . .»

Vůdčím motivem legislativy při zákonu z r. 1871 byla zajisté ochrana určitých osob před újmou, jež by jim právním jednáním takového druhu mohla vzniknouti (buď věřitele neb osoby defektní), případně snad v poměru mezi manžely ochrana před újmou, jež by vznikla buď ukvapeností neb nedostí přesným vyjádřením stran atd., aby nevznikly později nejistota a neshody o tom, zda vůbec a jaký projev se stal, zda byla souhlasná vůle stran, tedy vesměš okolnosti pro posouzení právní platnosti důležité, k nimž — po případě jednáním, jež by mohly býti tak vykládána — jest v neustálém styku manželů dosti příležitosti, aniž by mohla býti jakákoliv kontrola a důkazy.

V manželství vzniklé vzájemné právní vztahy jsou těžko dokazatelné. Mohou vzniknouti — není-li důkazem určitá nucenost formy a tím nutnost, ohlásiti jed-

nání před jeho platností osobě třetí (notáři) — spory jak mezi manžely, tak i mezi jedním z nich a osobou třetí.

A tu jest skutečně zvláštním, že jmenuje-li se vlastně v zákoně z r. 1871 určité jednání dvakrát (viz shora důchod mezi manžely), nebylo v něm uvedeno darování mezi manžely, ba naopak zdánlivě zněním § 1246 o. z. bylo z nucenosti té vyňato.

Ovšem darování bez současného odevzdání bude vázáno formou spisu notářského. Ale jak zjistiti, stalo-li se odevzdání či ne? Věc, která se tak těžce zjišťuje i v případech jiných — natož mezi manžely, kde nebývá svědků?

Dejme tomu, že po smrti manželově přivlastnila by si vdova neprávem vkladní knížky manželovy a vůči ostatním dědicům namítá darování s odevzdáním. Jak provedou tito dědicové negativní důkaz, t. j. že k darování nebo alespoň odevzdání dojíti vůbec nemohlo? Velmi těžce. A přece jest více pravděpodobnosti, že pozůstalý manžel o úkrytu knížek ví, že je ihned po smrti vezme — ač zůstavitel o tom případně vůbec nevěděl!

Z druhé strany. Dejme tomu, že k darování skutečně došla a stalo se i odevzdání. Málo osob jest tak zařízeno nebo tak prozíravo, aby darovaný předmět odstranily ze společné domácnosti za živa dárce. Jak mají potom — padne-li břemeno důkazu na ně — prokázati, že věc byla skutečně odevzdána?

Myslím, že z toho důvodu dochází často pro nejasnost zákona k nejasným, těžce rozřešitelným sporům — jež třeba se neřešily všechny na foru soudním, ponechávají přece jen obyčejně vítězství straně houževnatější a konec konců znamenají při nejmenším rozmíšky v rodině, nemůže-li (pozůstalost) — nebo nechce-li jeden manžel druhému dosvědčiti, jak se skutečně věc měla.

Bylo-li snad úmyslem zákonodárcovým nevázati dary příležitostně na formu spisu notářského — mohlo se tak zcela dobře státi přiměřenou textací § 1247 o. z. — který beztoho v dnešním znění má dosah dosti úzký (nebude přece snad někdo státi na stanovisku, že manžel dal manželce ušítí kožich s úmyslem, že jí jej pouze zapůjčí — dle Stubenraucha počítá hlavně s tou eventualitou, že by druhá manželka nosila na př. šperky, zděděné manželem po manželce první!) a při § 1246 výslovně uvéstí, že platnost darování jiných (než uvedeno v § 1247 o. z.) vázána jest formou spisu notářského.

Může-li býti vázána platnost dlužního úpisu mezi manžely — i stane-li se tak směnečným akceptem — (jak by se to asi technicky provedlo?) na formě spisu notářského — ač jedná se často o stav přechodný, hlavně při dluhu krátkodobém — (jeden manžel založí na př. druhého penězi při koupi reality, pokud se neprodá realita druhá, z níž má býti kryta kupní cena) a ač důvodnost a pravděpodobnost takové transakce dala by se spíše zjistiti ex post než fakt darování a odevzdání — tím spíše mělo by tomu býti tak při darování mezi manžely, vytvářejícím stav dle zákona skoro nezměnitelný!

V poslední době množí se však (lhostejno již z jakých důvodů) případy, že činí se převody majetkové z titulu darování mezi manžely jednoduchou listinou. Jest to snad neopatrné, ale když se tak stane, jak se

zachovati na př., žádá-li někdo informaci, zda takovému převodu má odporovati či ne?

Jsou případy, kdy dle takových listin povoleny byly platné zápisy knihovní, při čemž soudce knihovní vycházel ze stanoviska, že jednak zákon z r. 1871 jest lex specialis vykladatelný taxative — a že ve spojení s výkladem § 1217 formálních náležitostí není zapotřebí — a i kdyby bylo, že nedostatek formy spisu notářského z úřední moci zjišťovati netřeba — (řada rozhodnutí — ovšem i opačná —).

Jindy opět převedeny byly velké položky rubropisem převoditelných papírů — které dnes již jsou ve zcela cizích rukách (srv. shora se směnečným akceptem).

Jest možno raditi ke sporu? — i když všechny okolnosti nasvědčují tomu, že případně není vše v pořádku? Cesta taková znamená vždy event. delší, nákladný spor, kde budou oběma stranám chyběti i nejprimitivnější prostředky důkazní a kde — patrně konec konců zvítězí ten, kdo má věc ve své moci (ať již jakkoliv).

A této nejistotě — již lze těžko nahraditi i rozhodnutími, jež jsou přece jen vždy vydávána od případu k případu, dalo by se odpomoci srozumitelnějším textem zákona — ať již tak či onak.*)

Notář Dr. Liska:

Jak bude notář vykonávat za nynějšího jazykového práva svoji činnost v § 1. not. řádu jemu vyhrazenou po stránce jazykové?

(Pokračování.)

a) když nebude lze použití ustanovení §§ 63 a 64 not. ř. (na příklad, když nebude možno přibrati jazykově kvalifikovaných svědků) ani si vypomoci plnomocníkem jazyka státního znalým,

b) při sepisování not. spisu s hluchým, který umí čísti (§ 60 not. ř.) a s němým aneb hluchoněmým, jenž umí čísti a psátí (§ 61 not. ř.), kteří však neznají jazyka státního, pokud tu není možno zastoupení plnomocníkem jazyka státního znalým a

c) při not. spisech o dědické smlouvě aneb posledním pořízení účastníků, který nemůže čísti (§ 581 o. o. z.) a který nezná jazyka státního.

II. Přikročím k druhému případu, totiž když budou dány podmínky odst. 2. § 2 jaz. zák. a čl. 18. a 36. prov. nař. k použití menšinového jazyka.

V tomto případě budou příslušníci přípustného menšinového jazyka oprávněni svou žádost za sepsání not. spisu přednésti svým menšinovým jazykem a notář bude oprávněn a povinen s nimi projednávatí podle čl. 24. prov. nař. v jejich menšinovém jazyku.

Pakli by přitom některý účastník užíval jazyka státního nebo byl-li by zúčastněn příslušník státního jazyka nebo jiného než příslušného menšinového jazyka, pak musel by notář podle čl. 9. a 24. prov. nař. s každým účastníkem projednávatí věc v jazyku, jímž účastník ten mluví, při čemž by notář musel přihlížeti k tomu, aby přednesy účastníků staly se srozumitelnými i druhým účastníkům jazyka toho neznalým.

*) De lege lata a bude nutno trvati na jasném znění § 1246, byť i důkaz o »skutečném odevzdání« nejednou působil obtíže. Při nemovitostech a právech knihovních bude třeba notářského aktu, protože listina vkladní musí obsahovati důvod t. j. darovací smlouvu a »odevzdání« nastane teprve vkladem do knihy pozemkové (do té doby se obdařený nestane vlastníkem resp. subjektem poskytnutého práva knihovního).

Pokud se týče sepsání not. spisu musely by, kdybychom jej považovali za »zápis« ve smyslu čl. 24. prov. nař., býti sepsány jeho úvod obsahující všeobecná ustanovení v § 68 a) až d) not. ř. uvedená a jeho zakončení (§ 68 f) pouze jazykem státním, a jen prohlášení účastníků o obsahu jednání (§ 68 e) směla by se sepsati v jejich menšinovém jazyku tehdy, když by všichni byli příslušníky téhož přípustného menšinového jazyka a v jazyku tom svá prohlášení učinili.

Kdyby některý účastník učinil své prohlášení v jazyku státním nebo kdyby mezi účastníky byl též příslušník státního jazyka aneb jiného, než přípustného menšinového jazyka, aneb jazyka cizího, musela by se prohlášení těchto účastníků sepsati pouze jazykem státním. V tomto případě musel by se obsah notářského spisu rozložit na jednotlivá prohlášení účastníků, aby mohla býti sepsána prohlášení příslušníků přípustného menšinového jazyka v jejich jazyku a ostatní v jazyku státním; společná prohlášení účastníků musela by býti sepsána, jak v jazyku státním, tak i v přípustném menšinovém jazyku.

Účastníci mohli by však podle čl. 24. prov. nař. žádati, aby prohlášení stran v přípustném menšinovém jazyku učiněná byla do zápisu pojata též v jazyku státním.

S jakými obtížemi by takové sepisování not. spisu bylo spojeno, to nelze si ani představití.

Jako »vyřízení« podání musel by not. spis celý býti sepsán podle odst. 2. § 2 jaz. zák. a podle čl. 19. a 24. prov. nař. v jazyku státním a vedle toho v přípustném menšinovém jazyku účastníků, tedy současně ve dvou jazycích, leč že by se účastníci sepsání not. spisu v jazyku menšinovém vzdali.

Ježto podle not. řádu není přípustno, aby not. spis byl sepsán ve dvou jazycích, a to ani celý ve dvou jazycích současně ani jednotlivé jeho části v různých jazycích, nebude za podmínek odst. 2. § 2 jaz. zákona možno při sepisování not. spisů použití ani předpisů jazykového prov. nařízení o »zápisu« ani o »vyřízení« podání.

Nezbývá proto nic jiného, než rozhodnouti se v těchto případech pro sepsání not. spisu buď v jazyku státním, anebo v přípustném jazyku menšinovém.

Prvá eventualita odpovídala by zásadě jazykovým prováděcím nařízením hájené, že vyřízení podání nesmí se státi pouze v menšinovém jazyku, odporovala by však duchu jazykového zákona, podle něhož příslušníkům menšinového jazyka má se dostati možnost, aby za určitých podmínek jejich podání bylo vyřízeno též v jejich menšinovém jazyku. Ostatně právě zmíněná zásada není ani v jazykovém zákoně ani v prov. nařízení důsledně provedena, neboť v odst. 3. § 2 jaz. zák. připouští se vyřízení pouze v menšinovém jazyku strany, o čemž blíže jest pojednáno v čl. 37. a 38. prov. nařízení. Mimo to připouštějí se při vedení matrik podle čl. 55. prov. nař. zápisy pouze v menšinovém jazyku.

V uvážení toho všeho dospěl jsem k názoru, že za podmínek odst. 2. § 2 jaz. zákona bylo by not. spis sepisovati takto:

1. Jsou-li všichni účastníci příslušníky téhož přípustného menšinového jazyka, v tomto jazyku,¹⁴⁾

¹⁴⁾ Účastníci mohou se však shodnouti na tom, aby spis not. byl sepsán v jazyku státním.